Aº. 1861. Nº. 66.

MAANDAG 18 MAART

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

UTRECHT, Zondag 17 Maart.

Het Ministerie

Achtereenvolgens hebben wij het oordeel van de voornaamste organen der openbare meening over het nieuw gevormde kabinet *v. Heemstra* medegedeeld. Onze lezers hebben daaruit kunnen zien, dat, op eene enkele uitzondering na, de kombinatie met welwillendheid is begroet.

Wij hadden dit dadelijk voorspeld, toen wij den 8 Maart de namen opgaven van de mannen, aan wier leiding de voornaamste departementen waarschijnlijk zouden worden opgedragen, gelijk wij toen tevens onze ingenomenheid met de zamenstelling te kennen gaven.

Er zijn voorzeker ook tegen het tegenwoordig ministerie bezwaren te opperen: men zou zich kunnen verwonderen, dat, nevens den heer *v. Heemstra,* den voorsteller der spoorwegwet, de heer *v. Tets* heeft zitting genomen, die een spoorweg-ontwerp op geheel andere grondslagen had geschoeid; dat aan den heer *v. Tets* in dit kabinet thans het departement van financien wordt opgedragen; men zou het optreden van de heeren *v. Zuylen* en *Strens*, leden van het vroegere *Thorbecke*-ministerie, zonderling kunnen noemen, nu hun vroeger hoofd het kabinet niet zamenstelde; men zou kunnen vragen, wat er te wachten is van den heer *Loudon*, die onder twee ministers van koloniën van geheel verschillende rigting, sekretaris-generaal was; men zou kunnen wijzen op 't gemis van politieke antecedenten van de heeren *Huijssen v. Kattendijke* en *Jolles*; eindelijk zou men kunnen meenen, dat de ministers, die zijn aangebleven — door deel uit te maken van een kabinet, 't welk, in strijd met konstitutionnele gronden, zonder op eene meerderheid in de vertegenwoordiging te kunnen *rekenen*, de teugels van 't bewind durfde opvatten — het vertrouwen in hun politiek karakter hebben doen wankelen. Dat zijn bezwaren welke ook bij ons zijn opgekomen, maar die zeker overdreven worden; wij stellen ze daarom ter zijde; trouwens is er nog vrij wat op af te dingen.

Mannen van politieke beginselen toch kunnen op enkele punten van meening verschillen; als leden van een vroeger kabinet kunnen zij, in een enkel geval, voor eenige handeling de afkeuring van de Vertegenwoordiging of van de kiezers ondervonden hebben enkele leden van het nieuwe ministerie mogen nog niet op politiek terrein hunne bekwaamheden hebben geopenbaard; talentvolle departementshoofden mogen vroeger onder minder gelukkige omstandigheden portefeuilles hebben aangenomen; neemt dat alles weg, dat zij daardoor bekwame regeringsleden zijn gebleven? verhindert het, dat zij verder hunne talenten ten dienste van het Vaderland kunnen bezigen? belet het, dat zij, in hoofdzaak eenerlei rigting eerlijk en getrouw toegedaan, zich vereenigen, om een krachtig, homogeen ministerie te vormen?

Voorzeker neen! In den staat, die nog steeds het voorbeeld is, waar het ware konstitutionele beginselen geldt, ziet men ministers naast elkander zetelen, die niet lang geleden bepaald vijandig tegenover elkander hebben gestaan; in andere konstitutionele staten ziet men zamenwerking van ministers, die het toch op enkele punten verre van geheel eens zijn; wat meer is; men hoort in Engeland leden van één kabinet in ééne zaak zelfs verschillende meeningen voorstaan. Dat zijn eigenaardigheden, die met konstitutionele beginselen onvereenigbaar zijn.

De hoofdzaak is, dat de leden van het kabinet, bij voldingende bekwaamheden, het in hoofdbeginselen eens zijn; dat zij die hoofdbeginselen getrouw blijven en ze krachtig weten te verdedigen; en dat die beginselen ook die zijn van de meerderheid der beide wetgevende staatsligchamen; waardoor, bij krachtig en goed optreden van het bewind, dit op medewerking, op gemeen overleg van de volksvertegenwoordiging kunne rekenen.

Dit verwachten wij van de tegenwoordige ministers, waarvan sommigen reeds blijken gaven van groote bekwaamheid en parlementairen takt; dit verwachten wij van hen, ook al werd de taak der vorming van een kabinet niet opgedragen aan den man, die zeker tot dusverre het krachtigst kabinet aan Nederland leverde, maar die ook met de tegenwoordige mannen zeker wel aan eenzelfde ministeriële tafel zou hebben willen zetelen, gelijk hij dit met eenigen vroeger reeds deed. Wij koesteren daarbij het vertrouwen dat niet alleen deze staatsman, maar ook de meerderheid in de beide Kamers het nieuwe kabinet met welwillendheid zal tegemoet treden; wij verwachten, dat door het hersteld gemeen overleg tusschen de vertegenwoordiging en het liberale kabinet *v. Heemstra*, ('t geen wij dien naam geven, al heeft de minister van binnenland de meening geuit, dat er bij ons te lande geen hoofd van een ministerie bestaat, 't geen nog niet bewijst, dat het niet mag bestaan, of dat het niet nuttig zou kunnen wezen, dat er een ware) eindelijk een tal van belangrijke onderwerpen zal worden afgedaan, die te lang eene regeling wachten; wij hopen, dat alzoo de optreding van dit ministerie een einde zal maken aan het tijdverlies en aan den jammerlijken strijd, dien Nederland te lang heeft beleefd, en dat door zijn ijverig streven het welzijn des Vaderlands zal verzekerd en bevestigd worden.

— Behalve het doodberigt van de hertogin van Kent, is ons heden morgen nog geen berigt van eenig gewigt geworden. — Even als te Warschau en Pesth tracht men nu ook te Weenen elke demonstratie te vermijden, die van te groote opgewondenheid zou getuigen. In eerstgenoemde stad hoopte men, dat het ontslag van den kurator (eigenlijk minister van binnenland) goeden indruk zou maken, en de ontevredenheid van de bevolking over het antwoord des keizers zou verminderen. Men is trouwens overtuigd, dat de Czaar vele koncessien zal doen; maar hij wil ze niet afgedwongen hebben. Aan een plan der Polen, om te trachten een Poolsch koningrijk te herstellen, onder het toezigt van het Petersburgsche hof, kan men niet met ernst gelooven. Daarentegen wekt het de aandacht, dat ook Lithauer steden, zich met den inhoud van het Warschauer adres hebben vereenigd.

Blijft de nationale agitatie in het Zuiden en Oosten de belangstelling verdienen, opmerkelijk is het, dat de volksvertegenwoordigingen te Londen, Brussel en zelfs te Parijs bijna gelijktijdig eene vrij vijandige houding tegenover het bewind aannemen. Men mompelt dien ten gevolge in de Teemsstad van eene mogelijke ontbinding van het parlement; in de Seinestad blijven voortdurend geruchten loopen omtrent de ontbinding van het Wetg. ligchaam; en aan de Senne is de verhouding tusschen kamer en ministerie zoo gespannen, dat zoo al geene ontbinding toch eene ministeriele wijziging zeer waarschijnlijk wordt.

Koning *Victor Emmanuel* gaat naar Napels om daar eenigen tijd te vertoeven. Zoolang hij Rome niet als hoofdstad van zijn nieuw gevestigd rijk bezit, dreigt de naijver tusschen Napels, Florence, Milaan en Turijn hem nog altijd bezwaren te zullen opleveren. Hij zal daarom wel ten sterkste te Parijs op het vertrek der Fransche bezetting uit Rome aandringen, en men noemt dat vertrek reeds als zeer aanstaande. Uit het zeer juist gemotiveerd voorstel van den heer *Farini* (zie Turijn) en de petitien ten gunste dier ontruiming, zal men zien hoe de natie haar verlangt. Een ultimatum van Frankrijk aan 't hof van Rome zou de terugroeping voorafgaan. Inmiddels komen de Garibaldisten in N. Italie weder op het tapijt, ofschoon hun hoofd op Caprera blijft, en zegt men, dat gen. *Bosco* in Italiaansche dienst zal treden. — En 't Fransche leger wordt op 700,000 man gebragt! — Dit weerhoudt de Belg. Kamer niet, de verbeteringen voor de artillerie noodig geacht weder eenigen tijd uit te stellen.

De sinds gisteren ontvangen **telegrafiesche depeches** laten wij hieronder volgen:

Parijs, Vrijdag. In de zitting der wetgevende vergadering heeft de heer *Baroche* verklaard, dat wanneer de in werking treding der bepalingen van het handels-traktaat met Engeland vroeger dan op 1 Oktober wordt bepaald, daaromtrent vooraf eene beslissing aan de kamer gevraagd zal worden. Tengevolge daarvan hebben de afgevaardigden uit de industriele departementen van een amendement afgezien. Daarop is de negende paragraaf van het adres aangenomen.

De *Patrie* meldt dat graaf *von Rechberg* alhier uit Londen is aangekomen.

Marseille, Vrijdag. Door het stormachtige weder is de aankomst van al de pakketbooten vertraagd. Tijdingen uit Napels van 12 dezer, houden in, dat koning *Victor Emanuel* aldaar weldra aankomen en er eenige maanden vertoeven zal.

Uit Rome verneemt men, dat de Paus den 18. in het konsistorie eene allokutie houden zal.

De generaal *Clary* was door *Frans II* met order aan *Fergola* gezonden. Het bevestigt zich dat de generaal *Bosco* in dienst van Piemont zal treden.

Londen, Zaturdag. De *Times* meldt, dat de hertogin van Kent zoo gevaarlijk ziek is, dat het diner ten hove is afgezegd geworden. De koningin en prins *Albert* hebben zich gister avond naar het verblijf der lijderes begeven. De hertogin van Kent is reeds sedert eenige jaren door den kanker aangetast, die in den laatsten tijd schrikbarend moet zijn toegenomen.

De hertogin van Kent is, na een rustigen nacht te hebben doorgebragt, ten gevolge van buitengewone zwakte heden ochtend ten 9½ uur overleden.

Uit Konstantinopel wordt van den 9 berigt, dat de stoomboot B a n s h e e naar Galatz is vertrokken om de in beslag genomen Sardinische wapenen te halen, die voorloopig in het bezit van Engeland moeten blijven.

Turijn, heden, Zondag.

De *Perseveranza* van gisteren maakt gewag van demonstratien in onderscheidene Venetiaansche steden, ter gelegenheid van den jaardag van *Victor Emmanuel.*

De heer *Macchi* heeft eene petitie overgegeven onderteekend door 8560 Italianen, houdende verzoek dat de regering bij keizer *Napoleon* tusschen beide kome, om de dadelijke terugroeping der Fransche troepen uit Rome te bewerken.

Te Napels heeft de raad van stadhouderschap zijn ontslag ingediend.

Parijs, heden, Zondag.

§ X van het adres is aangenomen. De heer *Darimon* zeide dat geen kontrôle bestaat als het budget niet hoofdstuksgewijze wordt behandeld. Hij beweerde tevens dat het budget eigenlijk sluit met een deficit van 139 millioen en niet met een saldo van 11 millioen. De heer *Devinck* sprak med voor eene stemming bij hoofdstukken en betreurde het niet genoegzaam te zijn ingelicht geweest. Hij zou het amendement intrekken zoo de regering beloofde de stemming bij hoofdstukken in overweging te nemen.

— Z. M. heeft op hun verz. eerv. ontslagen, als burg. en sekr. van Herten, den heer *M. S. Korsten*, van Kamperveen en Zalk en Veecaten, als burg. den heer *J D van Hasselt*: — goedgekeurd de benoeming van mr. *P. Slot*, burg. van Staphorst, tot sekr. dier gem., — benoemd tot regter in de arr.-regtb. te Appingedam mr. *C. B. Wichers*, thans regt.-plaatsv. in de arr.-regtb. en advok. te Groningen.

— De *Mid. Ct.* berigt, dat de heer *v. Zuylen* de portefeuille van binnenl. zaken slechts tijdelijk heeft aanvaard, om de zamenstelling van het kabinet niet te bemoeijelijken, maar dat hij, zoodra er een opvolger voor hem zal zijn aangewezen, tot goev-generaal van O. Indie zal benoemd worden.

— Uit een opgaaf van 't *Hand. bl.* blijkt, dat n Nederland sinds de troonsbeklimming van Z. M. *Willem III* (1849) met bijberekening van hen, die toen aan 't bewind waren, 72 benoemingen van ministers plaats hadden, dat is 6 per jaar. De ministeriele beweging beperkte zich echter binnen den kring van 48 personen. Justicie en marine beleefden 9, buitenland en Herv. Eeredienst 8, binnenland en kolonien 7, financien, oorlog en R. K. Eeredienst 5 veranderingen.

:— De audientien der onderscheiden ministers zijn thans bepaald Dingsdag 12 ure die van Oorlog, Woensdag, 12 ure, van Buitenlandsche Zaken, 1 ure, van Justicie, Kolonien en R.-K. Eeredienst, Donderdag, 12 ure, van Financien, 1 ure, van Herv. Eered., Vrijdag, 11 ure, van Marine en Zaturdag, 12 ure, van Binnenl. Zaken.

:— Door de kommissie voor de Staats-spoorwegen is, gelijk wij reeds gister meldden, niet alleen de rigting van de lijn Alkmaar-Nieuwe Diep ter goedkeuring van den minister van binnenl. zaken verzonden, maar zijn ook van al de lijnen der ontworpen Staats-spoorwegen de eerste sektien alreede uitgebakend.

— De *St. Ct.* herinnert er aan, dat als de 2. of 17. der maand voor de verzending over Engeland naar W.-Indie, of de 4. of 20. voor die naar O.-I. over Southampton op een Maandag invalt, de brieven, om het staken der dienst van de paketbooten op Zondag, reeds Donderdag avond in plaats van Vrijdag's te voren te Amsterdam, 's Hage en Rotterdam moeten aanwezig zijn.

Stookplaatsen, Keuken, Kelder, Zolder en Vliering.
al!es te aanvaarden 1 Mei 1861.

Breeder bij Billetten en nader onderrigt, ten Kantore van den Notaris VAN SCHERMBEEK, te Utrecht.

Te HUUR 1 Mei a. s.

*** De BUITENPLAATS *ZORGVLIET*, nabij Utrecht aan de Klop, bestaande in ruime Heerenhuizinge, met fraaijen Tuin en aangename Wandeling, Te bevragen bij den Heer TISSOT te Maarssen en den Heer Mr. VAN EEDEN, te Utrecht.

TE KOOP

*** aangeboden *vier* witte extra mooije Melkgeiten, *zes* Tuinstoelen, Bankjes en ronde Tafel, een bruin eikenhouten Mangel en Jagtgeweer, alsmede een groot Hondenhok.

Te bevragen met franco brieven bij den Heer SMIT Buitenplaats *Zorgvliet* tusschen Zuilen en Utrecht.

Châles, Zijden Stoffen en Nouvéautés.

*** A. H. SCHLüTER heeft de eer de ontvangst te berigten van eene geheel nieuwe collectie **Châles-Longs** en **Doeken**, **Zijden** en andere nieuwe **Stoffen** voor Robes, Broderies, enz.

DE KLEINE BAZAR,

LICHTEGAARD No. 136.

*** Ontvangen eene geheel nieuwe sortering **VOORJAARSSTOFFEN.**

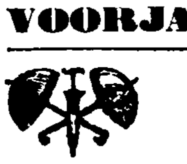

Haute Nouvéauté de Parasols.

*** De ondergeteekenden hebben de eer hunne geëerde begunstigers te berigten, dat zij van Parijs ontvangen hebben een groot assortiment **Parasols** in verschillende modellen; ook eene fraaije collectie **Zijden Stoffen** tot het vervaardigen der bovengemelde artikelen en om dezelve te overtrekken. Daar zij wederom eene nette en civiele bediening beloven, hopen zij de gunst van hunne geëerde begunstigers waardig te blijven.

Gebrs. LESTRADE, Choorstraat no. 9,
naast den goud- en zilverwinkel
van den heer *van Kempen.*

EEN KEURIG OPSTAAND PIANO!

*** wordt door omstandigheden voor den prijs van *f* **385 te koop** aangeboden; dezelve is uit eene der eerste Fransche fabrieken, 3 snarig — 7 octaaf, — sterk van toon en soliede bouworde (*palisander*). Deze stukken kosten gewoonlijk *f* 500. Guarantie 5 jaar schriftelijk. Men gelieve zich te vervoegen onder letter D. franco bij den Boekhandelaar A. VAN DORSTEN Jr., Lijnmarkt no. 75 te Utrecht.

GEPLET BALKIJZER OF BINDTEN

*** tegen billijken prijs te bekomen bij den ondergeteekende, zijnde hij hierover met een solied Handelhuis in onderhandeling getreden.

Utrecht. J. H. DE WILDT.

Zomer-Bloemzaden.

*** van alle fraaije en exquise soorten, alsmede **Voorjaars-Bloembollen**, om nu in de tuinen te planten, zooals: **Ranonkels**, **Anemonen**, **Tuberozen**, **Gladiolus**, **Oxalis**, **Ferraria's**, **Goudlelies**, enz. doorbloeijende **Rozen** in alle soorten, **Anjelieren**, **vaste-Planten**, enz. enz. zijn in de fraaiste soorten bij mij te bekomen. Prijslijsten zijn gratis aan de bloemisterij verkrijgbaar. R. C. AFFOURTIT, Jr. Bloemist.
Maliebaan over 't Maliehuis.

SUSSNER'S CRETA POLYCOLOR,

*** Van dit Artikel, zoowel in de Crayons, als in de Mecaniques is alles weer in voorraad.

Van de **METACHROMATYPIE** verkoopen wij ook aparte plaatjes.

In de **STÉRÉOSCOPIE** ontvingen wij dezer dagen veel nieuws. Wij maken de *Obturateurs* pasklaar op elke Stereoscoop.

In de **PHOTOGRAPHIE** ontvangen wij steeds de nieuw uitkomende platen.

Utrecht, Oude Gracht
bij de Bakkerbrug. NOLET EN ZOON.

INKT-BERIGT.

*** De ondergeteekenden hebben de eer te berigten dat zij bij den Heer

A. J. VAN HUFFEL, Trans, No. 258

te Utrecht, hebben verkrijgbaar gesteld hunne **Uitmuntende Zwarte Schrijfinkt** à *f* **0,60** de Flesch.

MACKAIJ & en DE BUISONJÉ.
Chemist. Boekhandelaar.

Helder 1861.

SPÉCIALITÉ DE CHEMISES SUR MÈSURE,

*** Mr. GERARD MüRKENS, Chemisier a l'honneur de prévenir sa nombreuse Clientèle, et ceux qui ne l'ont pas encore honoré de leurs ordres, qu'il vient d'arriver de Paris avec un bel assortiment de Chemises de luxe en tous genres. Il se trouvera pendant un mois ici en ville En lui écrivant ou en déposant des cartes il se rend à domicile; Servetstraat 285 chez Mr. KERSTEL.

*** Een Heer zoekt tusschen Abcoude en Utrecht, in de nabijheid van den Spoorweg, bij Burgerlieden: twee GEMEUBILEERDE KAMERS voor de Zomermaanden, benevens den Kost. Adres franco onder Lt. H. bij de Boekhandelaars M. SCHOONEVELD EN ZOON, Beurssteeg E. 188 te Amsterdam.

*** Op een Instituut, in de nabijheid van Utrecht, aan den Rijnspoorweg, verlangt men zoo spoedig mogelijk nog een' SECONDANT, geëxamineerd in de Wiskunde. Men adressere zich met franco brieven onder letters K. T., aan het Bureau dezer Courant.

*** Voor jonge Jufvrouwen, welke in het vak van **Dameskleederen** eene bijzonder goede **opleiding** wenschen te ontvangen, alsmede voor de zoodanige, welke, daarin reeds eenigzins bekwaam, zich verder wenschen te bekwamen, bestaat **thans** gelegenheid tot plaatsing bij

H. J. LINDESCHOT — v. D. SCHALK.
Oudkerkhof, F. 54. Dameskleedermaakster.

STAD MUNCHEN, voor Klarenburg.

*** Het **Kitzinger Beijersch Bier** wordt van af heden weder afgeleverd à 20 cts. de flesch.

De Eimer . . *f* 14.—
De halve Eimer - 7.25. H. DE GROOT.

Badhuis Rijnkade.

*** Aldaar zijn te bekomen **20 Abonneekaartjes** à *f* 6, gedurende een halfjaar; verder **Doesjebaden** en **Regenbad-toestellen** met Perspomp. De Ondernemer,
K. L. VAN DEN WIJNGAARDEN.

Voor f 1.80 in plaats van f 7.25.

*** Wie een degelijk Werk over het **MAGNETISMUS** wil lezen, en weten wil wat er is van de Geestenwereld, Ziels- en Ligchamelijke Verschijnselen. Helderzien, Slaapwaken, Droomen, Nachtwaken, Heksen en Sibyllen, koope het groote Werk van Dr. ENNEMOSER, over het **Magnetismus** in verband met **Natuur** en **Godsdienst**, 2 Dln., gr. 8°., bij G. D. BOM te Amsterdam, Damrak, H. 117, en in alle Boekwinkels te bestellen. Nog voorhanden:

SIEMELINK, Waarnemingen van den GEEST EENS AFGESTORVENEN, **90** Cents.

DU BARRY'S

Revalenta Arabica.

Mej. M., geb. K., leed sedert 3 jaren zoo zeer aan eene kwaadaardige verzwakking van Maag en ingewanden, dat zij geene spijzen meer kon verdragen. Alleen aan de **Revalenta** heeft zij het te danken, dat zij hare vroegere gezondheid na een gebruik van eene Bus à 12 pd. terug gekregen heeft. Aangezien HEd. niet gaarne haar naam in de Couranten wil zien, heb ik het op mij genomen, aan dit geval publiciteit te geven, volgaarne bereid zijnde mondelings nadere inlichtingen te verstrekken.

Elburg, in Februarij 1861. Get. J. CHR. PELETIER.

ZWAKKE MAGEN die geenen substantiëlen kost verdragen kunnen, moeten *Du Barry's Revalenta* gebruiken, om hunne krachten te herwinnen.

De *Revalenta* is geen medicament, maar een voedsel, dat zeer gunstig op de spijsverterings-organen werkt en daardoor eene menigte *ziekten* en *onpasselijkheden* genezen en voorkomen kan. Er zijn voorbeelden in groote menigte, dat zij *zonder hulp van medicijnen* langdurige ongesteldheden genezen heeft. Duizenden hebben openlijk verklaard, dat zij hunne genezing aan haar te danken hebben. Men kan ze zonder inkonvenient gebruiken en de genezing volgt gewoonlijk spoedig.

De echte *Revalenta* van de Heeren *Barry Du Barry* en *Co.*, 77 Regentstreet, Londen, wordt alleen verkocht door het *Verkoophuis* en deszelfs *Dépôts*.

De prijs is: 1 pond *f* 2, 2 pd. *f* 3.50, 5 pd. *f* 8, 12 pd. *f* 16.

Kleine bussen, om er de proef mede te nemen, kosten 87½ Cent.

Amsterdam, verkoophuis.

Utrecht, T. Uhlenbroek Choorstr.	Hilversum, R. J. J. v. Alphen.
T. Uhlenbroek O. Gracht bij de Hamburgerbrug.	Kuilenburg, J. v. Hondius.
L. J. R. Bosch Lijnmarkt.	Loenen a/d Vecht, Wed. Mulder.
P. J. Huinck "	Vianen, B. Swaving.
Amersfoort A. H. v. Ruiven.	Wijk bij Duurst., Wed. C. Zorn.
" C. T. C. v. d. Roemer.	IJsselstein, J. Groenhoff.
Baarn, E. v. Dapperen.	Zeist, C. G. Adlung.
" Gez. Petersen Nobbe.	En in de bekende dépots in de andere steden.
Bodegraven, B. E. C. Schlatman.	

UTRECHT, 16 Maart.

Tarwe van *f* 10,00 tot 13,75. Rogge van *f* 6.50 tot 7.10. Garst van *f* 5.60 tot 6.30. Haver van *f* 4.50 tot 5.40. Boekweit van *f* 8.00 tot 9.00. Duivenb. van *f* 8.50 tot 10.50. Aardappelen van *f* 3.25 tot *f* 4.10 het mud. Boter per Ned. pd. van *f* 0.96 tot 1.30. Eijeren de 100 stuks van *f* 2,60 tot *f* 2,90.

Ter markt waren aangebragt: 1426 mudd. tarwe, 336 mudd. rogge, 657 mudd. boekweit, 562 mudd. haver, 2 mudd. garst, 136 mudd. duivenb., 76 mudd. aardappelen, 1870 pond. boter.

GEVEILD den 16. Maart 1861.

Een huis met twee schuren en grond in de gemeente de Bildt, Nz. van den Straatweg. *H. van Vulpen f* 1620.—. Eene Bleekerij met aanbehooren te Utrecht buiten de Tolsteeg-Barrière aan den Cingel, L no. 207. *f* 13000.— *opgehouden.*

GEHUWD.

M.		
14	J. Amesz en G. E. Windhouer.	Amsterdam.
13	E. M. Brandel en N. Benedictus.	Rotterdam.
14	G. C. Boomer en H. M. Sacré.	Amsterdam.
13	B. Gentil J. A. v. Veenendaal.	Rotterdam.
14	F. Huffnagel en N. E. J. Regenbogen.	Amsterdam.
13	A. Jochim en P. E. te Winkel.	Rotterdam.
14	J Klinkert en J. L. Hendriks.	Amsterdam.
13	C. A. Karseboom en M. C. v. Striemen.	Dordrecht.
14	F. J. G. A. Smeets en Ch. S. F. C. M. Voet v. Campen.	Leijden.
13	H. Toorenvliet en D. M. Bartel.	Rotterdam.

BEVALLEN.

7	A. M. Alting Kranenburg geb. Chernac Slichtenbree, d.	Deventer.
13	A. J. Duker geb. v. Heemskerck, d.	Enkhuizen.
10	M. Damste geb. Posthuma, z.	Groningen.
10	M. Greevinck geb. Lodeesen, z.	Schoonhoven.
12	J. C. Houwing geb. Plomp, d.	Lobith.
10	A. C. Kan geb. Schilthuis, d.	Doesborgh.
10	W. Kratzenstein geb. Jager, z.	Amsterdam.
12	A. W. Meijer geb. Stuivinga, z.	Appingedam.
13	N. Regeer geb. Muller, d.	Rotterdam.
14	E. C. Rietstap geb. v. der Drift, d.	"
12	N. P. v. Son v. Gellicum geb. Molenaar, d.	Dordrecht.
7	J. Tutein Nolthenius geb. Fetmenger, z.	Haarlem.
13	H. S. R. Tydeman geb. Kühn, z.	Koudekerk.
10	M. E. Tammes geb. Roelfsema, d.	Winschoten.
12	C. J. de Vries geb. Roeters v. Lennep, d.	Amsterdam.
13	J. H. v. de Velde geb. Suerhoff, z.	Zutphen.
12	E. Veth geb. Gips, z.,	Arnhem.

OVERLEDEN.

13	M. Aenmeij geb. v. Kampen.	Rotterdam.
11	C. Akkerman, 55 j.	Schermer.
10	C. Burgers, 70 j.	Doetinhem.
11	F. Bilders geb. Staudenmaijer, 48 j.	Amsterdam.
13	M. den Breems, d.	Vlaardingen.
14	E. E. J. Dijkman.	Rotterdam.
9	M. H. v. Gemert geb. Ofkes, 20 j.	Groningen.
14	A. H. v. der Hoop, d.	Rotterdam.
10	G. A. de Jong geb. Loeff, 87 j.	Tiel.
11	R. de Jonge.	Dordrecht.
6	N. Konings, 62 j.	Oudewater.
10	A. J. de Lyon.	's Hage.
12	J. W. Ludwig, 48 j.	Groningen.
10	M. Mazure geb. de Ligny, 40 j.	Zierikzee.
13	M. J. Muller, z.	Groningen.
11	A. v. Malsem, 60 j.	Dordrecht.
13	W. P. C. Rauws, z.	Rotterdam.
13	J. Snoeck geb. Hoekwater, 64 j.	Delft.
13	J. R. ter Voor, z.	Groningen.
13	M. H. v. Zuijlichem, d.	Dordrecht.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

Maart	Uren	Wind rigt.	Wind kr.	Barom. bij 0°	Ther F.	Afwijk. d. Temp.	Vochtigh.	Gev. regen.	Opmerkingen
16	2	wzw.	6.0	761.24	43.5	— 1.6	0.80	0.1	Zw. bewolkt.
	10	wzw.	6.0	57.94	42.3	+ 3.4	0.92	1.6	Betr., regen.
17	8	wzw.	0.5	60.48	40.6	+ 0.2	0.83	1.8	Ligt bewolkt.

16 Maart 's morg. Barometerhoogten in afdalende orde. Brest, Parijs, Utrecht, Portsmouth, Plymouth en Hartlepool. Grootste verschil tusschen Brest en Hartlepool = 10.7 mm.

AMSTERDAM 16 Maart 1861.

Nederland.				
Werkel. Schuld . . . . 2½ pCt.		63½	63⅝	63 9/16
" " . . . . . . 3 "		75⅞		
" " . . . . . . 4 "		99		
Amortisatie-Sindikaat. 3½ "		93⅞	94	
Aand. Handelm. . . . 4½ "		133½	133¾	133⅝
België.				
Certifik. bij *Rothschild* 2½ "		53¼		
Spanje.				
Obligatiën . . . . 3 "		49¾		
" Binnenl. . . 3 "		47⅜		
Amortisable Schuld		17⅝	17 11/16	
Portugal.				
Obligatiën . . . . 3 "		46⅝		
" 1856/59 . . . 3 "		46	46⅛	46 1/16
Rusland.				
Oblig. *Hope & Comp.* 5 "		102¼	102⅜	
Cert. 1831/33. . . . . . 5 "		83¼		
" 1840 . . . . 4 "		74½		
" Orig. 2e, 3e, 4e L. 4 "		74⅜	74⅝	74⅜
" 6de Serie 1855 5 "		93¾	93⅞	93¾
" bij *H. & Co.* 1860 4½ "		89⅜		
Polen.				
Aand. 1835 fl. 500 . . . . . . *f*		168		
Pruissen.				
Obligatiën . . . . 5 "		104⅛	104¼	
Oostenrijk.				
Oblig. Metalliek . . . . 5 "		41 5/16	41½	41 5/16
" Metalliek . . . . 2½ "		22⅜		
" Rente Amst. . . 5 "		64¼		
" Nat. 1854 . . . . 5 "		48⅜	48⅝	48⅜
Brazilië.				
Geldl. 1824 £ 100 . . 5 "		98¾		
Amerika.				
Ecuad Obligatiën 1855		11⅝	11 11/16	
Venez. Obligatiën . . . 3 "		19 15/16		

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 66 van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

RAPPORT in zake de oprigting eener Gemeente Gazfabriek, waarmede de Raad zich in zijne vergadering van 7 Maart 1861 heeft vereenigd.

Ter voldoening aan het Raadsbesluit van 25 Oktober 1860, waarbij in onze handen gesteld werd een door de gazverbruikers te Utrecht in dato October jl. aan den Raad aangeboden adres, ten einde Uwe vergadering omtrent een daarop te geven antwoord voor te lichten, hebben wij de eer het volgende mede te deelen:

dat de hoofdstrekking van dit adres, als ook van een dergelijk later bij den Raad ingekomen en in onze handen gesteld adres, dd. 6 November 1860, — buiten alle daarin opgenomen nevenbeschouwingen en beoordeelingen — ons voorkomt deze te zijn:

dat adressanten door »loopende geruchten" (bl. 1 en 2) in de vrees verkeeren, dat met de oprigting eener gemeentelijke gazfabriek» eene industrieële spe»kulatie ten behoeve der gemeentekas" beoogd wordt;

dat men het »kreëren eener belasting, niet ten »laste van de ingezetenen, maar (alleen) van hen »die gazlicht gebrui» ken" (bl. 1) schijnt te bedoelen;

dat zij zich ten sterkste verklaren *tegen* het vestigen »van een monopolie, onder welken vorm of gedaante ook" (bl. 2 en 3); *voor* »het toelaten »en dulden van konkurrentie;"

dat zij van het Stedelijk Bestuur hiertoe vragen, »in het belang van *alle gazverbruikers*", dat (niettegenstaande de »oprigting der Stedelijke of meer»dere gazfabrieken) aan de tegenwoordig bestaande »gazinrigting worde toegestaan (voor het vervolg »op den bestaanden voet) en op dezelfde voorwaar»den en bepalingen, het gaz aan partikulieren »te kunnen blijven leveren."

Wat het eerste punt betreft kan men adressanten al dadelijk de *meest geruststellende* verzekering geven.

Reeds in de raadszitting van 1 December 1859 werd de verklaring afgelegd, dat het doel der Stedelijke fabriek moest zijn *goed* en *goedkoop* gaz te verkrijgen, geenszins *eene spekulatie* van het Stedelijk bestuur [1]). Maar zij hebben hierbij andere en betere waarborgen dan de individuële gevoelens van leden des Gemeenteraads in de bepalingen der gemeentewet. Art. 238 stelt met plaatselijke belastingen gelijk en onderwerpt dienvolgens aan dezelfde voorwaarden en bepalingen »alle gelden »voor het gebruik of genot van openbare gemeente»werken en inrigtingen, en dat van door, of van »wege het gemeentebestuur verstrekte diensten." Het leveren van gaz uit eene Stedelijke fabriek behoort onder die diensten, en de heffingen daarvoor mogen tot *geen hooger* bedrag opgevoerd worden, »dan noodig is te achten, om den be»taler, naar evenredigheid van het gebruik of ge»not dat hij heeft, in de kosten van aanleg, »onderhoud of verstrekking van het door hem ge»bruikte of genotene te doen dragen." (Art. 240 »en 254). Industrieële spekulatie is hier derhalve *onmogelijk*.

Evenzoo schijnt »*het kreëren eener belasting* »*alléén gazverbruikers treffende* niet denkbaar." En waartoe zoude de Raad dit toch op dergelijke *indirekte* wijze willen, wanneer hij op volkomen wettige wijze, *direkt* hetzelfde doel zou kunnen bereiken? Het gaz toch is een voorwerp van verbruik, dat, volgens art. 240 der gemeentewet, evenzeer belastbaar is, als vleesch, jenever, wijn, brandstoffen, enz. terwijl eene belasting daarop dit vóór heeft, dat zij veel gemakkelijker, dan op die andere voorwerpen, te innen en te kontroleren is. Evenmin als men nu echter beweren zal, dat eene belasting op het gedistilleerd onbillijk is, omdat die eigenlijk alleen betaald wordt door hen, die jenever gebruiken, — terwijl zij, die zich van dat vocht onthouden, gezegd kunnen worden daarin niet bij te dragen — evenmin zal men dit bij eene belasting op het gaz kunnen beweren. Tegen misbruik ook bij dergelijke belasting is daarenboven door de gemeentewet gewaakt in de artikelen 236, 240 en 254.

Wat der adressanten afkeer van elken vorm van monopolie (bl. 2) betreft en hunne beschouwingen over het nuttige en noodzakelijke van konkurrentie (bl. 3), waarom zij meenen hunne stem te moeten verheffen nu er sprake is, »van het ten *tweeden male* verleenen of vestigen van een monopolie" (bl. 2), meenen wij het volgende te moeten opmerken.

Het baart bij die beweringen eenige verwondering, dat de adressanten zoo hoog gewigt hechten aan de thans door den heer de Heus gedane nieuwe aanbiedingen, waarvan zij bepaald voornemens schijnen gebruik te maken, daar zij immers verklaren, dat van het toegeven van hun verzoek door het Stedelijk Bestuur, voor hen de mogelijkheid afhangt, »om *reeds dadelijk* voordeeliger en aannemelijker konditiën deelachtig te worden (bl. 3)." Die konditiën zijn nu zeker oneindig voordeeliger dan die, waaraan de gazverbruikers zich tot dusverre hebben moeten onderwerpen, maar rekwestranten verkrijgen die eerst, door zich *op nieuw voor een tijdvak van tien jaren jegens den aannemer te verbinden;* en dit, terwijl zij spreken, van de reuzenschreden, die op het gebied van kunst en wetenschap gemaakt worden, waardoor ook de gazlichtstof welligt nog voor goedkooper levering vatbaar zal worden. Wel schijnt hun daarvoor een waarborg gegeven te worden in het aanbod van den heer de Heus, om met zijne prijzen 5% lager te willen blijven dan die van elke eventueel nieuw op te rigten fabriek, maar men durft gerust vragen, of daarin wel een volkomen waarborg te vinden is, bij de voordeelen, die de tegenwoordige ondernemer zal bezitten, wanneer hij, naar der adressanten verlangen, *geheel in zijn tegenwoordigen toestand* — met uitzondering van de levering der straatverlichting — *gehandhaafd blijft?* Elke nieuw op te rigten fabriek toch zal natuurlijk aanvankelijk onder minder gunstige omstandigheden verkeeren, dan de reeds lang bestaande thans doet. In de prijzen der eerste zullen de renten en kosten van aanlegkapitaal moeten worden opgenomen; kosten, die, tengevolge van *de vroeger genoten aanzienlijke winsten* van den ondernemer van de bestaande, hem reeds lang vergoed zijn; de eerste zal eene klandisie moeten zoeken, die door den tegenwoordigen aannemer reeds verkregen is en waarvan hij zich bovendien weder op nieuw voor tien jaar zal hebben verzekerd. Feitelijk zal hierdoor de oprigting van nieuwe fabrieken worden tegengegaan en de tegenwoordige aannemer zal zich dus ten tweede male in het bezit eener uitsluitende levering zien; de rekwestranten, voorstanders der konkurrentie, zullen zich weder in handen van het monopolie bevinden. Daarenboven wordt door de rekwestranten, waar zij beweren, »dat de regering gedwaald »heeft, toen zij door haar besluit tot oprigting »eener fabriek, in het belang der ingezetenen meende te handelen (bl. 1)" geheel uit het oog verloren, dat *alleen ten gevolge van dit besluit thans* door den tegenwoordigen ondernemer in hunne oogen *zóó gunstige voorwaarden worden aangeboden.*

Wat het eigenlijke verzoek van rekwestranten betreft — »dat niettegenstaande oprigting der »Stedelijke of meerdere gazfabrieken, de bestaande »pijpgaz-inrigting voor het vervolg op den be»staanden voet en voorwaarden voor de levering »van gaz ten behoeve van partikulieren zal mogen »blijven bestaan" (2^e^ adres), en alzoo de heer de Heus in de mogelijkheid gesteld worden om zijne voordeelige aanbiedingen gestand te doen — moeten wij het volgende in herinnering brengen.

Reeds in eene missive van 17 Februarij 1854, klaagde de heer de Heus zelf, met een oog op de noodzakelijkheid der uitbreiding van de gazverlichting: »*over den slechten staat waarin zich* »*het bolwerk bevond* waarop en waarin zich thans »een groot deel zijner gaztoestellen bevinden," »*dat het jaarlijks slechter en zwakker werd*," en »dat het *geen genoegzamen waarborg meer aanbood* »*voor eene Inrigting, waarin stoornis zulke onaan*»*gename en nadeelige gevolgen moest opleveren.*" In het volgende jaar deed de heer de Heus dan ook aanvrage bij den koning om koncessie: »*tot* »*het geven van uitbreiding aan zijne bestaande gaz*»*fabriek*," door oprigting eener *tweede fabriek*, op daartoe door hem buiten Tolsteeg aangekochte gronden. Bij den heer de Heus en bij de Stedelijke Regering staat, bij de in 1854 en 1855 gevoerde onderhandelingen, het denkbeeld op den voorgrond, dat ook de *buitenwijken* voortaan in het voorregt der gazverlichting zouden moeten deelen, en dat eene *verplaatsing der fabriek naar buiten de stad onvermijdelijk en noodzakelijk was.* Bij resolutie van Burgemeester en Wethouders d.d. 27 September 1855, waarbij zij den Kameraar magtigden, om in nadere mondelinge onderhandeling met den ondernemer te treden, werd als een der hoofdvoorwaarden aangenomen, »*geheele over*»*brenging der gazfabriek naar buiten Tolsteeg en* »*opruiming der bestaande aan de Catharijnebar*»*rière met* 1 *Januarij* 1859."

Ook in den Raad scheen men toen hetzelfde gevoelen te deelen. Bij Raadsbesluit van 27 Maart 1856 toch werd het verzoek van den heer de Heus, om afstand van een stuk gronds op het Vreeburg, afgewezen. Mogt dit op velerlei gronden geschieden, bij sommigen woog toch ook het denkbeeld, dat met die aanvrage eene *uitbreiding en bestendiging der gazfabriek te dier plaatse* bedoeld werd: denkbeeld, dat trouwens door de bewoners van het Vreeburg, in een uitvoerig rekest aan den raad, d.d. 5 Maart 1856, uitdrukkelijk werd uitgesproken. Rekwestranten toch drongen bij den Raad ten ernstigste aan, op het *niet inwilligen van dat verzoek* en verklaarden zich tegen elke vergrooting der bestaande gaz-fabriek, wegens het brandgevaar, de onaangename lucht, enz. terwijl er onder hen gevonden worden, die thans aan uwe vergadering verzoeken, dat de bestaande fabriek dáár nog weder *voor tien jaren zal kunnen gevestigd blijven.*

Nadat, bij resolutie van 6 November 1855, de loopende onderhandelingen met den heer de Heus, vooral ter zake van de te hooge door hem geëischte prijzen, waren afgebroken, gaf ZEd., bij schrijven van 8 Februarij 1856, kennis »*dat hij afzag van het oprigten eener tweede* »*gazfabriek.*" Bij missive van 30 November 1857 deed hij echter nogmaals nieuwe voorstellen, waarin van eene uitbreiding der verlichting en vermindering van prijzen wel is waar sprake was, maar over het punt eener *verplaatsing van de fabriek een volkomen stilzwijgen bewaard werd.* Deze voorstellen werden dan ook nog minder aannemelijk geacht dan die van 1855.

Uit deze daadzaken blijkt ten duidelijkste, dat bij elke verandering van den bestaanden toestand, twee denkbeelden als *conditio sine qua non* op den voorgrond stonden; 1°. grootst mogelijke uitbreiding der gazverlichting, ook in de buitenwijken; en 2°. vestiging der fabriek buiten de stad.

Vele burgers der Stad eischten het eerste en opperden bezwaren tegen uitbreiding of plaatsing in bewoonde stadswijken; de ondernemer erkende de noodzakelijkheid van beiden en nam maatregelen in dien geest; het Stedelijk Bestuur maakte daarvan eene hoofdvoorwaarde bij vroegere onderhandelingen; — hoe kon men ingaan op latere voorstellen, waarbij geene sprake meer was van die vestiging buiten de stad, en nadat de ondernemer uitdrukkelijk had afgezien van het oprigten eener tweede gazfabriek!

De aanbiedingen door den Heer de Heus thans gedaan aan rekwestranten en hun aanzoek bij den Raad, strekken uitsluitend, om, wat betreft de partikuliere verlichting, den bestaanden toestand, met wijziging der prijzen, te kontinuëren.

Wat zoude echter uit het inwilligen van dergelijk verzoek voor de gemeente Utrecht, dat is voor *de geheele burgerij* voortvloeijen?

Dat elke nieuw op te rigten stedelijke- of andere gaz-fabriek zich belast zou zien met *de openbare*, de straatverlichting, die reeds thans tegen mindere prijzen, dus onder minder voordeelige voorwaarden voor den aannemer plaats heeft, en die, door eene uitgebreide verlichting der buitenwijken, onder nog ongunstiger omstandigheden geschieden zoude; verder zou zij haar debiet aan partikulieren hoofdzakelijk in diezelfde buitenwijken moeten hebben; zij zoude derhalve, aanvankelijk althans, zich uitsluitend belast zien met eene verlichting, die de tegenwoordige ondernemer in 1854 verklaarde, »*dat geheel als eene opoffering van zijne zijde zoude moeten beschouwd worden.*" Het behoeft bijna geen betoog, dat om hare exploitatie-kosten alzoo te dekken, ten eerste de openbare verlichting veel duurder zoude moeten worden; ten tweede, die der partikulieren in de buitenwijken hetzelfde lot zoude treffen; tenzij dezen zich het gebruik van gazlicht wilden ontzeggen.

Het eerste gevolg zoude schade zijn voor de geheele burgerij; want hoogere prijzen der openbare verlichting moeten uit verhoogde opbrengsten der Stedelijke middelen gedekt worden. Als zoodanig zoude dit zelfs nadeelig op de rekwestranten terugwerken, maar zij behoeven dit niet in aanslag te brengen, daar zij eene kleine verhooging van lasten welligt zouden terug erlangen door den minderen prijs van hun gaz.

Maar jegens de 50,000 ingezetenen, die *de openbare* verlichting *duurder* zouden betalen en die niet, zooals de 3 à 400 rekwestranten, door een

[1]) Zie het gedrukt Verslag van het verhandelde in den Raad 1859. bl. 206.

lager prijs voor *partikulier* gebruik meer dan schadeloos zouden worden gesteld, zoude er *onregt* gepleegd worden. Nog sterker zoude dit het geval zijn bij het partikulier gazverbruik in de buitenwijken, waar de prijs duurder zoude moeten zijn of men geene behoorlijke gazverlichting zoude kunnen verkrijgen.

Er volgt uit het gezegde, dat inwilliging van het verzoek der rekwestranten voeren zoude tot het *hooger belasten* der geheele burgerij *ten bunnen behoeve* en tot *het geheel opofferen* van de belangen der bewoners onzer buitenwijken aan hunne belangen, en dat, waar zij zich voordoen als kampioenen voor gelijkheid van regten en verdedigers der belangen van alle gazverbruikers, zij inderdaad *ongelijkheid* van regten eischen en *niet denken* aan zoo velen, die nog gazverbruikers wenschen te worden. Dat het publiek belang ook op andere punten door rekwestranten geheel wordt voorbijgezien, blijkt nog uit meer. Zij schijnen er namentlijk niet eens aan gedacht te hebben, of eene volkomen vrije mededinging van verschillende fabrieken nevens elkander, die dan daartoe toch allen een gelijk regt moeten hebben, om in alle rigtingen gazpijpen door stadsbraggen, straten en gronden te leggen, hier *mogelijk* of *raadzaam* zoude zijn. Utrecht verkeert toch, door de talrijkheid en diepte zijner kluizen, kelders en onderaardsche aftogten, in een eenigermate exceptioneelen toestand. Zal men aan elk partikulier, aan elke maatschappij vrijheid kunnen geven in den grond te werken, zonder groot gevaar voor de veiligheid van veler bezittingen? Maar al meent men deze vraag bevestigend te mogen beantwoorden, zoo schijnt dit nog niet het geval met eene andere, of de gemeente geregtigd en verantwoord is, het gebruik harer gronden, harer eigendommen alzoo *geheel kosteloos* ten behoeve van *sommige* harer burgers te doen exploiteren. En dit zoude hier eigenlijk plaats hebben. De straten, pleinen, grachten, enz. behooren (art. 230 gem.-wet) tot de eigendommen der gemeente. Volgens art. 626 B. W. B. bevat de eigendom van den grond in zich den eigendom van hetgeen in den grond is, en mag de eigenaar uit het graven daarin alle vruchten trekken, die hetzelve kan opleveren. Toen in 1842 de gazverlichting werd ingevoerd, kon de stad bij het leggen der pijpen voor dit gebruik harer eigendommen geene uitkeering bedingen, omdat die pijpen in de eerste plaats bestemd waren, *voor de openbare dienst der stedelijke verlichting.* Dit houdt echter natuurlijk geheel op, zoodra het kontrakt met den heer de Heus geeindigd is en deze met rekwestranten in de door hen verlangde schikkingen treedt. Adressanten schijnen dit zelven gevoeld te hebben en dringen daarom, bij het tweede adres dd. 6 Nov., aan op de instandhouding der bestaande fabriek, »*zonder bezwarende voorwaarden daaraan te verbinden.*" Maar aan dat verzoek gehoor te geven en de tegenwoordige of andere aannemers van geheel partikuliere gaz-verlichting in het gebruik van stads ondergrond te laten of te stellen, zonder te eischen dat zij daarvoor eenige geldelijke retributie aan de gemeente uitkeeren, zoude ons *hoogst onbillijk*, ja *onregtvaardig* voorkomen; het zoude weder gelijk staan met eene *begunstiging* van zekere klasse onzer burgerij (de gaz-verbruikers) *ten koste* van alle burgers. Dit springt te meer in het oog, wanneer men bedenkt, dat elk gebruik van stads gronden door onze belastingverordeningen getarifeerd is, dat van elke vierkante palm gronds, die door den kleinhandelaar of kramer op onze straten of pleinen wordt ingenomen een regt verschuldigd is [1]).

Of zouden rekwestranten het billijk keuren, dat vóór het doorgraven en gebruiken van stads straten, om gaz binnen hunne woningen te leiden, *niets* aan de gemeente-kas voldaan werd, terwijl door de vrouw, die een morgen met boter of eijeren ter markt staat, voor de door haren mand ingenomen plaats, *wel iets* betaald zal worden?

Met een oog alzoo op de noodzakelijkheid eener groote uitbreiding van de exploitatie en de daarmede noodwendig — ook naar het oordeel van den heer de Heus in 1854 — zamenhangende *verplaatsing der fabriek naar een terrein buiten de stad*, hetgeen ongeveer gelijk staat met de oprigting eener grootere en nieuwe fabriek, waarvan door den heer de Heus in zijne laatste voorstellen niet gesproken werd, kwam de Raad in zijne zitting van 1 December 1859, op voorstel van een zijner leden, bij eene geheel voltallige vergadering en met eene aanzienlijke meerderheid tot het besluit, om als nog aan te nemen de konklusie van het eerste verslag der Kommissie van Fabrikage luidende: »dat er »omtrent de gazverlichting geen nieuw kontrakt behoorde »te »worden aangegaan, maar, dat men die verlich»ting voor stads rekening zoude exploiteren;" en werd daarmede het denkbeeld der oprigting van eene eigene fabriek buiten de stad, met uitsluiting van alle andere fabrieken van loopend gaz, uitgesproken.

Door Burgemeester en Wethouders werden nu achtereenvolgens de noodige maatregelen genomen, om aan dit besluit des Raads behoorlijke uitvoering te geven. De taak werd aan een specialen Ingenieur opgedragen, de noodige plannen, teekeningen en begrootingen van kosten, welke laatsten geheel geraamd waren naar eene inrigting op de uitgebreidste schaal en in verband met de opbrengsten eener exploitatie met uitsluiting van mededinging, door hem opgemaakt. Een en ander werd in de Raadsvergadering van 24 Julij *ingebragt*, en het voorstel om dienovereenkomstig verder te handelen en de uitbesteding te doen plaats hebben in de zitting van 16 Augustus zonder hoofdelijke omvraag *goedgekeurd*. De openbare aanbesteding van het eerste perceel der werken had daarop plaats den 15. September 1860, van het tweede den 27. Oktober. Eerst in den aanvang van Oktober scheen deze zaak de aandacht van het publiek, althans van de gazverbruikers te hebben getrokken. Nu eerst verscheen het eerste adres, dat door een tweede adres in dato 6 November gevolgd werd.

Het is duidelijk, dat deze adressen voor zoo verre zij bezwaren tegen het door den raad aangenomen denkbeeld bevatten *minstens een half jaar vroeger* hadden *kunnen* en *moeten* inkomen. De zaak was thans niet meer in haar geheel, het wettig geschiede kon niet meer herdaan worden; de regering had reeds vele verpligtingen jegens derden aanvaard, waar bij stadsgeldmiddelen verbonden waren. De adressanten kwamen *te laat* en *zij hadden dit alléén zich zelven te wijten.* [...] dit zelven zeer wel gevoelende, verklaren [...] ook, dat zij het genomen Raadsbesluit [...] *fait accompli* aannemen. Zij schijnen hie[r] in verband tot hun verder verzoek, niet [an]ders te kunnen bedoelen, dan dat zij ge[...] besluit van 1 December 1859 als een geh[eel op] zich zelf staand feit willen beschouwen, in g[een] lei verband staande, noch met hetgeen voor[afging,] noch met hetgeen sedert volgde. Dit nu [...] blijkbaar ongerijmd heeten. Dat besluit [was] immers de slotsom van vele vroegere overwegi[ngen,] besluiten en maatregelen, de strekking hebb[ende] om den onder het kontrakt van 1842 besta[anden] toestand te doen plaats maken voor eenen [...]ren, waarbij *verplaatsing* der fabriek naar b[uiten] de stad; *zeer aanzienlijke uitbreiding* der ve[rlich]ting; eindelijk, met uitsluiting van konkur[rentie] van bestaande of andere fabrieken, *opri[gting] eener fabriek* daartoe van Stadswege, met [...] vooruitzigt op eene *waarschijnlijke Stedelijke [ex]ploitatie* op den voorgrond stonden.

Ten slotte is dat besluit gevolgd door [...] daden van uitvoering in dien geest.

De gemeente Utrecht is hierin thans betro[kken] en reeds verbonden. Hoe zoude zij, ten ge[rieve] van een klein deel harer ingezetenen, d[aarop] *direkt* of *indirekt* kunnen terug komen? De [on]mogelijkheid van het eerste gevoelt men en [ver]langt men daarom *niet;* men beschouwt [het] raadsbesluit als *fait accompli.* Maar het tw[eede] verlangt men *wel*, wanneer men thans konk[ur]rentie vraagt. En nog wel konkurrentie e[ener] bestaande fabriek, die op denzelfden voet en [...] voorwaarden van vroeger zal blijven voortwerk[en,] die alle vroegere voorregten (als vrijstelling v[an] uitkeeringen voor het gebruik van stads gron[den,] van stedelijke heffingen op hare produktie, [af]slag onder voordeelige voorwaarden van h[are] cokes, enz.) zal blijven genieten, ook waar zij o[nt]heven zal worden van de eenige tot dus verre vo[or] haar meer bezwarende bepaling, de goedkoop[e] levering van de *openbare* verlichting!

Het is duidelijk, dat men, door het toest[aan] van het verzoek der adressanten, geheel zo[u] handelen tegen den geest van het genomen Raa[ds]besluit; dat men daarbij de geldelijke belang[en] der gemeente geheel zoude opofferen aan die [van] een zeker aantal harer burgers; dat men daardo[or] juist ten behoeve dier laatsten *privilegiën* zoude scheppen, waartegen zij zich zoo luide verklaren, en die even weinig strooken met den geest onzer staatsinstellingen, als met de belangen der gemeente, d. i. van alle burgers.

Hoe wenschelijk ook wij in den regel vrije mededinging achten, het is duidelijk, dat daarvan in de adressen der rekwestranten eigenlijk geene sprake is; dat in allen gevalle, in den tegenwoordigen stand der zaak, daarvan geene sprake kan zijn, *zelfs niet bij hen, die tegen de oprigting eener stedelijke fabriek gestemd waren*, en het is daarom, dat wij meenen Uwe vergadering te moeten voorstellen, om op grond van de door ons aangevoerde beschouwingen en onder mededeeling van een afschrift van dit verslag aan adressanten te kennen te geven, *dat hun verzoek voor geene gunstige beschikking vatbaar is.*

[1]) Zie de verordening op de heffing van marktgelden van 28 April 1857 en op de heffing van jaarmarktgelden, dd. 25 Maart 1857.

Dat eene dergelijke tarifering gebruikelijk is en groote sommen aan de gemeente-kas kan opleveren blijkt uit het voorbeeld van Parijs. In 1860 werd dáár voor het regt om pijpen door stads grond te mogen leggen, tegen 2 cent per kub. meter, eene som van 1,060,000 frs. op de gemeente-begrooting gebragt. Zie Indépendance v. 4 Dec. 1860. Men gevoelt dat eene be[illegible] op dergelijken voet hier ter stede aan stads kas al[illegible] *eenige duizende guldens* zoude moeten opleveren.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.